

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Medier (valgfag) Faghæfte

2019

Medier (valgfag)

Indledning	3
Folkeskolens formål	4
Fælles Mål	5
Læseplan	11
Undervisningsvejledning	23

Indledning

Et af folkeskolens vigtigste formål er at give eleverne kundskaber og færdigheder i samarbejde med forældrene. Folkeskolens fag og emner er centrale for dette formål. Det er gennem undervisning i fag og emner, at eleverne skal forberedes til videre uddannelse og få lyst til at lære mere. Folkeskolens fag og emner skal også bidrage til at fremme den enkelte elevs alsidige udvikling og forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Hver dag leverer skolerne en vigtig indsats for at leve op til skolens og fagenes formål. Skolen skal understøtte lærerne, lederne og pædagogerne i opgaven med at tilrettelægge god undervisning med udgangspunkt i deres professionelle dømmekraft og efter lokale forhold. Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder vejledende læseplaner og undervisningsvejledninger i fag og emner for at tydeliggøre rammerne for undervisningen og understøtte de fagprofessionelle i deres arbejde. Ministeriets læseplaner og undervisningsvejledninger fra 2019 fremhæver særligt to forhold: Sammenhængen mellem skolens formål, fagenes formål og indholdet i det enkelte fag; og det professionelle råderum i tilrettelæggelsen af undervisningen.

Læseplanerne og undervisningsvejledningerne (2019) afspejler de løsnede bindinger i Fælles Mål. De nationale rammer for undervisningen er stadig fastsat i Fælles Mål. Fagenes formål, kompetenceområder, kompetencemål og de tilhørende færdigheds- og vidensområder fastsætter, hvad eleverne skal kunne på bestemte klassetrin. Inden for disse rammer er der metodisk og didaktisk frihed til at tilrettelægge undervisningen – med respekt for fagenes forskellighed, elevernes faglige forudsætninger og med fokus på elevens faglige og alsidige udvikling. Med udgangspunkt heri skal undervisningen give eleverne de bedste forudsætninger for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge samt mulighed for at tilegne sig de kompetencer, færdigheder og den viden, der ligger i de enkelte fag.

En række fagpersoner fra folkeskolen, professionshøjskoler og faglige foreninger har været centrale i udformningen af læseplaner og undervisningsvejledninger. Børne- og Undervisningsministeriet takker alle for konstruktiv medvirken undervejs. Børne- og Undervisningsministeriet står for den endelige udformning af materialet.

Aftale om øget frihed om Fælles Mål i folkeskolen

Folkeskoleforligskredsen indgik den 19. maj 2017 en aftale om øget frihed om Fælles Mål i folkeskolen. Aftalen løser bindingerne i Fælles Mål og gør alle færdigheds- og vidensmål i Fælles Mål vejledende. Det har medført en ændring af folkeskoleloven samt en ændring af bekendtgørelserne om Fælles Mål og børnehaveklassen.

Som opfølgning på aftalen har Børne- og Undervisningsministeriet udsendt vejledende læseplaner og undervisningsvejledninger til folkeskolens fag og obligatoriske emner. Læseplanerne og undervisningsvejledningerne (2019) er samlet i faghæfter sammen med skolens formål og fagets Fælles Mål.

Folkeskolens formål

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Fælles Mål

Indhold

1 Fagets formål	3
2 Fælles Mål	4
Kompetencemål	4
Fælles Mål efter klassetrin	
Efter 7./8./9. klassetrin	5

1 Fagets formål

Eleverne skal i faget medier udvikle kompetencer til at kunne producere og analysere sociale og personlige medieudtryk, herunder digitale billeder.

Stk. 2. Eleverne skal gennem arbejde med egenproduktion og aktuelle medieproduktioner opnå indsigt i formidling både som producent, bruger og deltager.

Stk. 3. I medier skal eleverne opnå forståelse af tidssvarende mediers betydning i et kulturelt perspektiv med henblik på at styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

2 Fælles Mål

Fælles Mål efter klassetrin Efter 7./8./9. klassetrin

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål			
Medieproduktion	Eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner.		Produktionsproces		Multimodale virkemidler	
		1.	Eleven kan gennemføre et produktionsforløb med udgangspunkt i eget design.	Eleven har viden om kommunikationsforhold i designprocesser.	Eleven kan anvende multimodale virkemidler i medieudtryk.	Eleven har viden om æstetiske formsprog og virkemidler i multimodale medieudtryk.
Medieanalyse	Eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv.		Mediegenrer		Medieæstetik	
		1.	Eleven kan identificere mediegenrer.	Eleven har viden om genrer inden for trykte medier, sociale medier og massemedier.	Eleven kan skelne mellem virkemidlers æstetiske funktioner i egne og andres produktioner.	Eleven har viden om mediespecifikke virkemidlers æstetiske funktioner.

■ Bindende rammer i Fælles Mål
 ■ Vejledende færdigheds- og vidensmål

Færdigheds- og vidensområder og -mål

Kommunikation		Medieadfærd		Udstyrsbetjening	
Eleven kan målrette mediekommunikation.	Eleven har viden om intention og målgruppe for mediekommunikation.	Eleven kan anvende medier i henhold til jura og etiske normer.	Eleven har viden om jura og etiske normer ved anvendelse af medier.	Eleven kan betjene tidssvarende teknisk udstyr og værktøjer til at optage, redigere og dele medieproduktioner og digitale billeder.	Eleven har viden om tidssvarende teknisk udstyr og software i forhold til medieproduktion og digitale billeder.
Mediedesign		Mediekultur			
Eleven kan analysere medieproduktioners opbygning og udtryk.	Eleven har viden om medieproduktioners opbygning.	Eleven kan vurdere betydningen af medier i sociale og kulturelle sammenhænge.	Eleven har viden om mediers samfundsmæssige udvikling og betydning.		

Læseplan

Indhold

1	Læseplanens funktion	13
2	Læseplanens opbygning	14
3	Fagets formål og identitet	15
	Fagets formål	15
	Fagets identitet	15
4	Fagets kompetenceområder og kompetencemål	16
	Medieproduktion	16
	Medieanalyse	16
5	Udviklingen i indholdet i undervisningen	17
	Medieproduktion	17
	Medieanalyse	18
6	Tværgående emner og problemstillinger	20
7	Tværgående temaer	21
	Sproglig udvikling	21
	It og medier	21
	Innovation og entreprenørskab	22

Læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold.

Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres. Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold.

Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen for medier er opbygget på følgende måde:

Kapitel 3 beskriver fagets formål og identitet, samt hvordan faget relaterer sig til folkeskolens formål.

Kapitel 4 beskriver fagets kompetenceområder og kompetencemål. Kapitlet beskriver desuden kompetenceområdernes indbyrdes sammenhæng.

Kapitel 5 beskriver færdigheds- og vidensområderne for begge kompetenceområder. Beskrivelserne tager udgangspunkt i de kompetencemål, der er for kompetenceområdet.

Kapitel 6 beskriver fagets rolle i tværfaglig undervisning.

Kapitel 7 beskriver, hvordan faget kan bidrage til arbejdet med folkeskolens tværgående temaer.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget medier udvikle kompetencer til at kunne producere og analysere sociale og personlige medieudtryk, herunder digitale billeder.

Stk. 2. Eleverne skal gennem arbejde med egenproduktion og aktuelle medieproduktioner opnå indsigt i formidling, både som producent, bruger og deltager.

Stk. 3. I medier skal eleverne opnå forståelse af tidssvarende mediers betydning i et kulturelt perspektiv, med henblik på at styrke deres handlemuligheder i og uden for skolen.

3.1 Fagets formål

Målet med valgfaget medier er at udvikle elevernes bevidsthed om, hvordan de udtrykker sig kommunikativt og æstetisk i forskellige sammenhænge, og at udvikle elevernes kommunikationskritiske kompetence, når de bruger andres medieprodukter.

Gennem arbejde med egenproduktion får eleverne styrket deres formidlingsevner, og de bliver bevidste om deres rolle som producenter, brugere og deltagere.

Elevernes arbejde med samtidens analoge og digitale udtryksformer er centrale i faget, og gennem deres selvstændige arbejde bliver de i stand til at begå sig og handle i et demokratisk samfund, der i stigende grad præges af medierne og deres logik. Faget bidrager til elevernes alsidige udvikling, ved at eleverne arbejder æstetisk og kommunikativt med at udtrykke sig. Faget bidrager til kulturel forståelse, ved at eleverne tager udgangspunkt i deres egen mediebrug og derigennem lærer at forholde sig bevidst til medier som en del af deres samtid.

3.2 Fagets identitet

Medier kan bredt forstås som forskellige kanaler, platforme, teknologier, apparater o. lign., der bruges, når mennesker vil kommunikere med hinanden. I valgfaget medier kan man derfor inddrage mange forskellige produkter, genrer og typer af medier afhængigt af deres relevans for det enkelte forløb og for elevernes brug af medier.

Faget tager udgangspunkt i elevernes egen medieproduktion, samt deres brug og analyse af medier, og er kendetegnet ved praktiske, skabende og æstetiske arbejdsformer.

Særegent for faget er inddragelse af medier, eleverne selv kender til, og som tager udgangspunkt i emner, der er relevante for dem selv og deres deltagelse i samfundet. Deres egne produktioner indeholder bevidste æstetiske og kommunikative valg, og både medieanalyse og -produktion kræver, at eleverne kan forholde sig til den kultur som medieproduktet indgår i, de muligheder som det enkelte medie har, såvel som til modtagerne af produktet.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Fagets to kompetenceområder; medieproduktion og medieanalyse, understøtter hinanden. Undervisningen kendetegnes af en tæt sammenhæng mellem produktion og analyse, idet eleverne både forholder sig analytisk, når de vurderer andres produktioner, og når de selv skaber medieproduktioner. Eleverne veksler altså mellem at være brugere af andres medier og være producenter af egne medieudtryk, og de er således deltagere i samtidens mediebillede. Dette fokus bevidstgør eleverne, og styrker deres handlemuligheder, både i undervisningen og i deres hverdag uden for skolen.

4.1 Medieproduktion

Kompetencemålet for medieproduktion:

Eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner.

I undervisningen arbejder eleverne med forskellige medieproduktioner fra idé til publicering. En produktion indeholder både tekniske, kommunikative, æstetiske og kreative overvejelser.

Eleverne arbejder sig, gennem produktive forløb, frem mod et grundigt kendskab til mediernes teknikker, multimodale virkemidler og de måder, medieprodukter anvendes og opfattes på. Samtidig skal eleverne udvikle færdigheder i, og viden om at kommunikere målrettet, og om ansvarlig deltagelse i forskellige mediesammenhænge.

4.2 Medieanalyse

Kompetencemålet for medieanalyse:

Eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv.

I undervisningen arbejder eleverne med at analysere og vurdere et alsidigt udvalg af udtryksformer og genrer. Udvalget kan bestå af aktuelle medieprodukter fra elevernes samtid, men også tidligere tiders medieudtryk kan inddrages.

Gennem analyse og vurdering af egne og andres medieproduktioner, udvikles elevernes forståelse af de hensigter, hvormed forskellige mediegenrer bliver produceret. De lærer desuden at forholde sig kritisk til kilder, og at blive bevidste om andres intentioner.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

Det følgende kapitel beskriver de færdigheds- og vidensområder, som udgør det indhold, der leder frem mod kompetencemålet inden for fagets to kompetenceområder.

5.1 Medieproduktion

I arbejdet med kompetencemålet medieproduktion: *eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner*, er der fokus på eleverne som afsendere og producenter af medieproduktioner. Kompetenceområdet lægger op til, at eleverne bliver bevidste om de overvejelser man bør gøre sig gennem skabelsen af en medieproduktion. Overvejelserne omhandler både tekniske, praktiske, etiske, kommunikative og æstetiske forhold.

Kompetenceområdet medieproduktion omfatter fem færdigheds- og vidensområder:

- **Produktionsproces** omhandler elevernes arbejde med at skabe multimodale medieudtryk.
- **Multimodale virkemidler** fokuserer på elevernes arbejde med at skabe varierede og personlige medieudtryk.
- **Kommunikation** er centreret omkring elevernes evne til at mediere et budskab i forhold til en defineret målgruppe.
- **Medieadfærd** fokuserer på elevernes mediebrug i henhold til gældende jura og etik.
- **Udstyrsbetjening** fokuserer på elevernes anvendelse af udstyr til at optage, redigere og dele medieudtryk.

Produktionsproces

En produktionsproces er kendetegnet ved at inddrage alle relevante faser og arbejdsgange omkring en medieproduktion, dvs. alt fra idéudvikling til planlægning, udførelse, publicering, evaluering og evt. vedligeholdelse af et medieprodukt.

Eleverne arbejder med produktionsprocessens faser og strukturer, således at de kan omsætte deres egne idéer til færdige produkter. Det er væsentligt, at eleverne undervejs i deres arbejde bliver bevidste om, hvordan deres valg i produktionsfasen påvirker modtagernes opfattelse af medieproduktionen.

Multimodale virkemidler

Multimodale virkemidler handler om, hvordan flere modaliteter optræder i samme produktion – det kan fx være billede, lyd, tekst og grafik. Hensigten er, at eleverne bliver bevidste om, hvordan forskellige modaliteter gensidigt supplerer og udfolder betydningen af et indhold.

Der fokuseres på, at eleverne opnår kendskab til, hvordan forskellige, multimodale virkemidler kan udvide, specificere og kontrastere indholdet i udtryksformerne, således at de kan bruge medierne aktivt og kreativt. Undervisningen bidrager til, at eleverne kan anvende multimodale virkemidler som en del af deres personlige udtryk, såvel som til at understøtte faglig formidling.

Kommunikation

Kommunikation i medier er ofte præget af komplekse forhold, fx kan der både være mange afsendere og mange forskellige modtagere af den samme medieproduktion; det man typisk kalder massemedier.

Der fokuseres på, at eleverne bliver bevidste om, hvordan man målretter et budskab på relevante platforme, og til forskellige modtagere, i forskellige sammenhænge.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at identificere behov i en given kommunikationssituation, at de kan vælge medieudtryk og platforme for et varierende udvalg af kommunikationsopgaver, samt at de opnår kendskab til forskellige platformes muligheder og begrænsninger for kommunikation.

Medieadfærd

Både som producent og bruger af medier skal man have kendskab til, hvad der er juridisk og etisk acceptabelt i relation til medieprodukter. Undervisningen i medieadfærd handler om de etiske og juridiske aspekter i forhold til at kommunikere, publicere og dele medieudtryk. Fokus i undervisningen er på at give eleverne etisk og juridisk indsigt i de udfordringer kommunikation, i mere eller mindre offentlige sammenhænge, kan have.

Hensigten er, at eleverne bliver i stand til at udtrykke sig etisk ansvarligt og hensigtsmæssigt, samt at de bliver bevidste om juridiske forhold, fx i henhold til opbevaring af data, ophavsret og deling af egne og andres medieprodukter og -udtryk på fx sociale medier.

Udstyrsbetjening

Betjening af udstyr handler om at vælge og anvende simpelt, såvel som mere avanceret udstyr, til at optage, redigere og dele multimodale medieudtryk. Undervisningen fokuserer på, at eleverne bliver bevidste om, hvad de forskellige teknologier, fx tablets, mobiltelefoner og andre digitale enheder, kan, hvilke platforme der passer bedst til formålet, og hvordan produktionen skal bruges af modtagerne.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at anvende optage-, billedbehandlings- og redigeringsudstyr og andet software, der gør dem i stand til at foretage kvalificerede valg i arbejdet med deres produktion.

5.2 Medieanalyse

I arbejdet med kompetencemålet medieanalyse: *eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv*, er der fokus på eleverne som brugere og modtagere af medieproduktioner. Kompetenceområdet lægger op til, at eleverne bliver bevidste om de intentioner, der kan ligge bag medieproduktioner, og hvordan man som producent og modtager bevidst bruger og kritisk vurderer medieprodukter. Bevidstheden omhandler både den kultur, medierne præsenterer og repræsenterer, og den måde medierne er designet på, den æstetik, medieproduktionen gør brug af, og de genrer og typer af medier, man kan møde.

Kompetenceområdet medieanalyse omfatter fire færdigheds- og vidensområder:

- **Mediegenrer** fokuserer på elevernes indsigt i forskellige genrer med henblik på at kunne perspektivere egen produktion.
- **Medieæstetik** omhandler elevernes skelnen mellem mediespecifikke virkemidler og deres betydning for form og udtryk i billeder, grafik, tekst og lyd.
- **Mediedesign** er centreret omkring analyse af produktioners opbygning og organisering.
- **Mediekultur** fokuserer på elevernes kendskab til principper for brug af forskellige medieplatforme og den kontekst medieproduktet indgår i.

Mediegenrer

Inden for analoge og digitale medier, findes der mange former for genrer og sammensmeltning af genrer. For at kunne forstå de forskellige medieudtryk, er det væsentligt, at man kender til og kan skelne mellem forskellige genrer, og hvordan genrerne påvirker og overlapper hinanden.

Undervisningen tager udgangspunkt i de medieproduktioner og genrer, som eleverne bruger i deres hverdag, og den inddrager eller perspektiverer til andre genrer, fx fra andre tidsperioder eller genrer, som eleverne ikke umiddelbart selv opsøger.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at genkende forskellige medieudtryksgenrekonventioner, og at de lærer at forholde sig til sammenhængen mellem produktions form og indhold.

Medieæstetik

Alle medieproduktioner består af et indhold, der er udformet i en bestemt form og med en æstetik, der ofte hænger sammen med en konkret genre, som bliver præsenteret i et bestemt design.

Fokus for undervisningen er multimodale medieudtryk – fx billeder, grafik, layout, lyd og musik, der anvender forskellige virkemidler, fx filtre, vinkler og effekter. Gennem arbejdet med medieprodukterne bliver eleverne bevidste om, hvordan formsprog bl.a. påvirker modtagerens oplevelse og forståelse af produktet. Hensigten med undervisningen er, at eleverne bevidst og kritisk kan bruge, analysere og diskutere sammenhængen mellem produktets form og indhold.

Mediedesign

Multimodale udtryk er typisk komplekse medieprodukter med flere lag. Medieudtrykket i sig selv, den kontekst det optræder i, samt de brugsmuligheder det lægger op til, udgør tilsammen et mediedesign, man som bruger må forholde sig til.

I undervisningen fokuseres der på opbygning af enkle og sammensatte mediedesigns, fx præsentationsprogrammer, lydmontager, websider eller sociale medier. Der arbejdes desuden med, hvordan de enkelte aspekter i medieproduktet er designet, hvordan helheden er opbygget og organiseret, og hvilken brug medieproduktet lægger op til.

Hensigten med undervisningen er, at eleverne lærer at identificere de enkelte aspekter og vurdere sammenhængen mellem de forskellige lag, der forekommer i et mediedesign. Herigennem bliver eleverne bevidste om intention og påvirkning, når de bruger andres medieprodukter, og samtidig opnår de øget bevidsthed, når de selv producerer medieudtryk.

Mediekultur

Mediekulturen er kompleks og både genrer, funktioner, teknologier og udtryk smelter sammen og er præget af konvergens. Undervisningen kan inddrage mange forskellige former for medieudtryk, fra forskellige perioder og i forskellige kulturelle sammenhænge.

Undervisningen leder frem mod, at eleverne opnår kendskab til mediekulturer og derigennem kan vurdere betydningen af medier i sociale og kulturelle sammenhænge. Eleverne skal lære, at medieudtryk produceres og opleves i en historisk, social og faglig kontekst, og at de har betydning for, hvordan vi opfatter os selv, hvordan vi forholder os til omverdenen, og hvordan vi anskuer fortiden og nutiden.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Medier indgår i alle skolens fag og er desuden centrale i elevernes fritid. Det er derfor oplagt, at valgfaget tager udgangspunkt i den samtid og hverdag, eleverne befinder sig i, og at man inddrager valgfagets emner og produktioner i skolens øvrige fag, så bredden i faget bliver tydelig, og så valgfaget både udvider og understøtter elevernes læring i de øvrige fag i skolen.

Valgfaget medier spiller naturligt sammen med mange af skolens øvrige fag. Den æstetiske dimension i arbejdet med medier indgår også i fag som dansk, billedkunst og musik, fx som samspillet mellem formsprog og betydningsindhold. Sprogfagene har en del fagligt indhold, der også er relevant i mediefaget, både inden for det sproglige, det kommunikative og det kulturelle felt, fx når eleverne formidler deres viden og færdigheder om et emne eller på et fremmedsprog. Samfundsfag og historie spiller en vigtig rolle i valgfagets fokus på medieprodukters sammenhæng med den aktuelle samtid, den historiske dimension og ikke mindst på forholdet mellem lovgivning, politik og demokrati. Matematikfaget bliver relevant, hvis man i forhold til medieadfærd vælger at arbejde med digitale fodspor, algoritmer og lignende.

Elevernes formidling af faglig viden, fx i forbindelse med emne- eller projektarbejde, er en del af alle skolens fag, og her anvender eleverne ofte deres egne medieproduktioner som en del af den faglige formidling. Det er derfor oplagt at inddrage den viden og de erfaringer, som eleverne har tilegnet sig i valgfaget medier.

7 Tværgående temaer

Alle fag skal have fokus på de tre tværgående temaer: sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab.

7.1 Sproglig udvikling

Der arbejdes med sproglig udvikling inden for fire dimensioner:

- Tale
- Lytte
- Skrive
- Læse.

Arbejdet med mundtlig og skriftlig kommunikation er et gennemgående element i valgfaget, både i analyse- og produktionsdelen. Faget er præget af kommunikation, og eleverne arbejder med, hvad de kommunikerer, hvordan de målretter kommunikationen, hvor de kommunikerer, hvem de målretter kommunikationen imod og hvorfor. Desuden øver de sig i hensigtsmæssig kommunikation, fx genre og indhold, når de skal lave deres egne produktioner og når de analyserer andre produktioner.

Eleverne udvikler deres mundtlighed i forhandlinger og samarbejde, idet de skal blive enige om hvordan de skal løse en given opgave, når de præsenterer og analyserer medieprodukter og når de giver feedback til andre på deres produktioner.

Elevernes skriftsprog udvikles som led i præproduktionen, hvor eleverne pitcher idéer, laver produktionsplaner og manuskripter og udvikler elementer til deres medieprodukter. Undervejs i arbejdet tilegner eleverne sig viden ved at læse, både analoge og digitale tekster.

Fagligt samarbejde om konkrete produktioner lægger op til, at elever og lærere bruger relevante fagudtryk, der er knyttet til både medieproduktion og -analyse. Læreren underviser og støtter eleverne i at tilegne sig det fagspecifikke sprog og forstå indholdet.

7.2 It og medier

Valgfaget medier har et stort indholdsmæssigt sammenfald med det tværgående tema it og medier, da faget er centreret omkring analyse og produktion af medieproduktioner. It og medier indgår som en selvfølgelig og integreret del af undervisningen i medier. Området arbejder med fire elevpositioner, der indgår på forskellig vis i alle fagets forløb og indhold:

- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som målrettet og kreativ producent
- Eleven som ansvarlig deltager.

Valgfaget medier er en overbygningsaktivitet, der bygger videre på det grundlæggende mediarbejde, der har fundet sted i skolens øvrige fag, gennem skoleforløbet. Brugen af it og medier i skolens øvrige fag indgår også i valgfaget; her med et større fokus på de forskellige mediers sammenhæng mellem form og indhold, og med mulighed for at sammenligne forskellige mediers karakteristika, styrker og svagheder.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Innovation og entreprenørskab kan udskilles i fire indbyrdes afhængige dimensioner:

- Handling
- Kreativitet
- Omverdensforståelse
- Personlig indstilling.

Alle fire områder kommer til udtryk i elevernes arbejde med medieproduktion og -analyse. For at arbejde produktivt og analytisk i mediefaget skal eleverne både kunne forstå deres omverden og ønske at bidrage til denne. Med udgangspunkt i deres egen brug af og forståelse for medier, forholder eleverne sig skabende og analyserende, så både de selv og deres omverden forandres. Eleverne arbejder sammen om at løse konkrete opgaver, mens læreren vejleder undervejs. Denne iterative arbejdsform stiller krav til, at eleverne løbende justerer og forbedrer deres produkt.

Når eleverne arbejder med innovation og entreprenørskab, er der fokus på værdiskabelsen. Den værdi der skabes kan være af både økonomisk, social eller kulturel art. I mediefaget kan produktet fx være med til at skabe en værdi for andre brugere og modtagere. Det er vigtigt for forløbet, at eleverne bliver bevidste om, hvilken værdi deres produkt har været med til at skabe, uanset værdiens art.

Igennem deres produktion af medier, arbejder eleverne med deres kreativitet og personlige udtryk. Uanset om formålet med medieproduktet er at underholde eller oplyse, har eleverne fokus på at formidle deres viden eller budskab, i den form der bedst understøtter indholdet. De skal bruge deres viden og erfaringer fra skolens øvrige fag og fra deres eget mediebrug på nye måder og med konkrete formål.

Undervisningsvejledning

Indhold

1 Om undervisningsvejledningen	25
2 Elevernes alsidige udvikling	26
3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen	27
Tilrettelæggelse	27
Valg af indhold	28
Arbejdsformer i faget	28
Gennemførelse	29
Evaluering	29
4 Forholdet mellem kompetencer og indhold	30
Fagets kompetenceområder og indhold	30
Progression	31
5 Almene temaer	32
Samarbejde på tværs	32
Åben skole	32
6 Tværgående emner	33
Emneopgaver, temauger, projektopgaven	33
Tværfaglige forløb med skolens øvrige fag	33
7 Tværgående temaer og problemstillinger	34
Sproglig udvikling	34
It og medier	34
Innovation og entreprenørskab	35
8 Tilpasning af undervisningen til elevernes forudsætninger	36
9 Referencer	37

1 Om undervisningsvejledningen

Undervisningsvejledningen giver information, støtte og inspiration til at kvalificere de mange valg, som læreren, i samarbejde med sin leder og sine kolleger, tager i sin praksis. Den informerer om de bestemmelser i folkeskoleloven og i Fælles Mål, som vedrører undervisningen i faget, og den støtter ved at forklare og eksemplificere centrale dele af fagets indhold. Endelig giver undervisningsvejledningen inspiration til og understøtter tilrettelæggelse af undervisning i faget på basis af fagets formål, mål og læseplan. Vejledningen beskriver forskellige mulige valg i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. I forbindelse med disse beskrivelser bidrager den til at synliggøre forskellige veje i tilrettelæggelsen af undervisningen, bl.a. ved at lægge op til diskussion af potentialer og begrænsninger i forskellige former for undervisningspraksis. Undervisningsvejledningen er skrevet med henblik på, at den kan anvendes som et opslagsværk for læreren.

2 Elevernes alsidige udvikling

Arbejdet med medier bidrager til at fremme elevernes alsidige udvikling ved at gøre dem bevidste om deres personlige udtryk på forskellige platforme, og ved at udvikle deres evne til at samarbejde og kommunikere med andre, både lokalt og globalt.

Gennem arbejdet med medier udvikler elevernes deres kommunikative kompetencer og bliver bevidste om deres indflydelse på medieverdenen og på omverdenens indflydelse på dem som individer.

Det praktiske arbejde med medieproduktioner er med til at gøre eleverne bevidste om deres egne evner og give dem tiltro til sig selv. Det kollaborative arbejde udvikler eleverne både socialt og fagligt og styrker deres evne til at skabe fælles løsninger på konkrete udfordringer.

3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen

En af de store udfordringer, når man skal undervise i, om og med medier, er at udvælge, hvilke teknologier, platforme, medietyper, der er relevante for undervisningen af den pågældende elevgruppe. Det er afgørende for elevernes alsidige udvikling, at undervisningen inddrager de medier, eleverne selv bruger i deres hverdag. En konsekvens af dette kan være, at læreren ikke er lige så fortrolig med de valgte medier som eleverne, og i så fald må elevernes praksiserfaringer i højere grad inddrages og supplere lærerens faglige viden om medier og kommunikation.

3.1 Tilrettelæggelse

Medier er en stor del af elevernes hverdag, og dette forhold kan være en fordel for undervisningen. Dels er eleverne meget motiverede, og dels er der mulighed for at skabe forløb med autentiske modtagere lokalt eller globalt.

Når man som lærer forbereder et forløb, kan det derfor være nyttigt at overveje, hvad formålet med forløbet er, før man vælger, hvilke teknologier, medier og platforme, der skal inddrages.

Eleverne er aktive brugere og producenter af medier, både i og uden for skolen. Men de er ikke nødvendigvis bevidste i deres medieproduktion eller i stand til at forholde sig kritisk til andres medieprodukter. Der kan være langt fra elevernes intuitive brug af medier til deres bevidsthed om dem, og ligesom i alle andre fag, er der stor forskel på elevernes forudsætninger for at kunne skabe, bruge og forholde sig til medier.

Valgfaget veksler mellem elevernes egenproduktion og deres analyse af medieprodukter. De to kompetenceområder supplerer hinanden, og det er derfor vigtigt, at undervisningen tilrettelægges som en vekselvirkning mellem produktion og analyse. Undervisningen kan tage udgangspunkt i ét kompetenceområde, fx at eleverne skal skabe et medieprodukt, og undervejs inddrage det andet kompetenceområde, fx at de skal forholde sig til et professionelt produkt, for igen at vende tilbage til produktionen og forbedre deres egen medieproduktion.

Refleksionsspørgsmål til tilrettelæggelse af undervisningen:

- Hvilke medier er repræsentative for det formål, der er for undervisningen? Hvilke medier er relevante for elevgruppen?
- Hvordan kan forløbet tænkes ind i nogle sammenhænge, hvor medieproduktionerne har en reel funktion?

3.2 Valg af indhold

De elever, der har valgfaget, har formentlig en særlig interesse i medier, og det er oplagt at planlægge forløb ud fra elevernes umiddelbare interesse. Interessen kan fx være teknologisk, kommunikativ, æstetisk eller samfundsmæssig. Medielandskabet er komplekst, og både de teknologiske muligheder og den måde, vi bruger medierne på, er smeltet sammen på kryds og tværs af genrer, formål, platforme og teknologier. En hensigtsmæssig planlægning af et forløb vil derfor være at formulere et formål med forløbet, der giver mest mening ud fra den pågældende elevgruppe og de aktuelle muligheder. Nogle gange er der oplagte samfundsmæssige forhold, der er højaktuelle, andre gange er det nogle lokale problemstillinger eller elevernes egen medieadfærd, der skal være i fokus.

3.3 Arbejdsformer i faget

Kernen i faget er elevernes selvstændige arbejde, hvorfor det er vigtigt at skabe plads til, at eleverne får ejerskab til medieproduktionerne. Det kan man eksempelvis gøre ved, at de selv udvikler idéer ud fra en given problematik eller opgave, og ved at de er selvstyrende undervejs i forløbet.

Læreren kan vælge mellem forskellige didaktiske måder at arbejde på. Det kan eksempelvis fx være med udgangspunkt i en zig-zag-struktur (Tuftte i Gissel, 2016), hvor man tager udgangspunkt i, at eleverne selv skal indgå i en medieproduktion og derefter inddrage fx professionelle medieprodukter, som eleverne kan blive inspireret af, hvorefter de igen vender tilbage til deres egen medieproduktion. Denne bevægelse mellem analyse og produktion fortsætter, indtil produktet er færdigt.

En anden arbejdsform er Teaching-Learning-Cycle (Mailand, 2007). Teaching-Learning-Cycle er bygget op i faser. I 1. fase opbygger lærer og eleverne i fællesskab viden om et relevant felt, fx om en bestemt genre eller kommunikationssituation, i 2. fase analyseres en modeltekst, i dette tilfælde et medieprodukt, under lærerens ledelse. I den 3. fase skaber elever og læreren i fællesskab et produkt, og i den sidste fase producerer eleverne individuelt eller i mindre grupper et medieprodukt.

Læreren kan også vælge en scenariebaseret tilgang (Hanghøj m.fl., 2017) med udgangspunkt i en mere eller mindre autentisk situation eller udfordring, der skal belyses eller løses. Denne tilgang kan også bruges, selvom der ikke er et reelt samarbejde med eksterne samarbejdspartnere.

Uanset hvilken tilgang man som lærer vælger at lade sig inspirere af, er det væsentligt, at forløbet giver mulighed for iterative arbejdsprocesser, dvs. forløb hvor mindre øvelser bliver gentaget med ny viden og nye vinkler, og at eleverne får mulighed for at arbejde kreativt med deres egne produkter ud fra blandt andet lærerens vejledning.

Refleksionsspørgsmål til valg af arbejdsformer:

- Hvilken lærerrolle kan du indtage i forløbets forskellige faser – hvordan kan du balancere mellem at være en ekspert, der instruerer, eller en facilitator, der vejleder?
- Hvilken arbejdsform vurderer du vil understøtte elevernes arbejdsproces bedst?

3.4 Gennemførelse

For at udnytte elevernes motivation for at arbejde med medier og deres egne erfaringer med forskellige typer af medier, er det oplagt at organisere undervisningen, så eleverne får mest mulig indflydelse. Læreren fastsætter de overordnede rammer og mål for forløbet, mens eleverne selv får indflydelse på mål for de enkelte produktioner og de kriterier, produkterne skal evalueres ud fra (Holm Sørensen m.fl. 2017).

Eleverne arbejder som udgangspunkt i større eller mindre grupper afhængig af opgavens karakter og formål. Medieproduktioner stiller store krav til elevernes evne til at samarbejde, men det kollaborative og de selvvalgte mål forpligter også eleverne og understøtter deres læring.

Valgfagets fokus på medieproduktion fordrer, at forløbene giver tid og plads til elevernes selvstændige arbejde. Under medieproduktioner skal elevernes udvikle og forbedre deres produkt, hvilket stiller krav om, at de skal være innovative og kreative.

Undervejs i forløbet er lærerens rolle overvejende at vejlede eleverne til at nå deres mål; at udfordre dem til at udvikle og forbedre deres produkter og spørge ind til deres overvejelser for deres valg.

Refleksionsspørgsmål til undervisningsforløb i faget:

- Hvordan udnytter man bedst de aktuelle rammer i forhold til det valgte mål?
- Hvordan kan forløbet tilgodeses en god balance mellem tid til fordybelse og overholdelse af deadlines?
- Hvordan kan man organisere forløbet, så der bliver en passende balance mellem elevernes selvstændige arbejde og lærerens vejledning?

3.5 Evaluering

De produkter, eleverne producerer i forløbet, kan være udgangspunktet for evalueringen af forløbet og elevernes læring. Det er væsentligt, at lærerens fastlagte mål for forløbet evalueres, samt at produkterne bliver vurderet ud fra eksempelvis æstetiske og funktionelle kriterier, som eleverne selv har været med til at formulere.

Eleverne kan inddrages i evalueringen ved en peer-feedback, hvor de giver hinanden konstruktiv feedback ud fra en præsentation og afprøvning af produkterne. Når eleverne selv har været med til at fastlægge kriterier, styrkes de som respondenter. Både elevernes medieproduktioner, deres processer frem mod de færdige produkter og deres samarbejde i grupperne kan gøres til genstand for evaluering.

Refleksionsspørgsmål til evaluering:

- Hvordan kan evalueringen organiseres, så flest mulige elever kommer til orde?
- Hvilke kriterier skal peer-feedback'en tage udgangspunkt i?
- Hvordan skal den æstetiske dimension evalueres?

4 Forholdet mellem kompetencer og indhold

Fagets to kompetenceområder indgår i en vekselvirkning i undervisningen og understøtter dermed hinanden. Tanken er, at eleverne laver bedre og mere velovervejede medieprodukter, hvis de samtidigt forholder sig analytisk, både til det produkt, de selv er i gang med at skabe, og til andres medieprodukter, som de kan blive inspireret af.

4.1 Fagets kompetenceområder og indhold

Kompetencemålet for medieproduktion er: *"Eleven kan kommunikere med digitale medier i egne og fælles produktioner"*. Her kan man vægte den kommunikative dimension i faget, enten i fakta eller fiktion, eller i blandingsgenrer. Eleverne kan altså arbejde med kunstneriske udtryk, eksempelvis i en kortfilm, eller de kan arbejde med at kommunikere et konkret budskab til en bestemt målgruppe, eksempelvis i en reklame.

Kompetenceområdet for arbejdet med medieanalyse er: *"Eleven kan vurdere medieproduktioner i et kulturelt perspektiv"*. Her kan man tage udgangspunkt i professionelle medieprodukter og arbejde med, hvordan de udtrykker en intention, hvordan de indgår i en kontekst, hvad det betyder for forskellige modtagere og hvilke muligheder modtagerne har for at deltage i kommunikationen. Her arbejder eleverne mere analytisk og vurderende, og de øver sig blandt andet at afkode forskellige genretæk og vurdere deres betydning for det samlede udtryk. Eleverne kan også arbejde med at analysere deres egne produkter, enten som en formativ evaluering undervejs i produktionsfasen eller når produktet er færdigt.

De fleste, der har deltaget i en produktionsproces, beskriver, at det har ændret deres måde at opleve, se og forstå andre medieprodukter på. Når man selv har været helt inde i 'maskinrummet', bliver man en mere bevidst seer eller lytter, og man skelner mere klart mellem forskellige effekter eller virkemidler. Man kan forholde sig mere reflekteret til, hvad de enkelte valg undervejs i processen betyder for det færdige produkt. Det er derfor vigtigt, at undervisningen i og med medier vægter samspillet mellem de to kompetenceområder, og at færdigheds- og vidensområderne inddrages på kryds og tværs i forløbene.

Eksempel på arbejde med fagets to kompetenceområder: lydmedier

Dette eksempel illustrerer hvordan fagets to kompetenceområder understøtter hinanden, og hvornår forskellige færdigheds- og vidensområder kommer i spil.

Medieproduktion

Et forløb om lyd kan med afsæt i kompetenceområdet medieproduktion fokusere på, at eleverne skal lave en lydproduktion. Uanset om det er en lydfortælling eller en lydreportage, kan man tage udgangspunkt i: *hvem vil fortælle hvad til hvem?* Hvordan fortælles det bedst? Disse overvejelser hører ind under arbejdet med færdigheds- og vidensområdet *produktionsprocessen*. Samtidig vil det være oplagt at inddrage området *udstyrsbetjening*: hvilket udstyr understøtter bedst formålet? Kan man optage på sin telefon? Er det nødvendigt med eksterne mikrofoner? Herefter fordeles rollerne: hvem påtager sig hvilke funktioner?

Medieanalyse

Ovenstående overvejelser handler om medieproduktion, men undervejs i produktionen vil det være relevant at inddrage færdigheds- og vidensområder fra kompetenceområdet medieanalyse: Man kan eksempelvis overveje, hvem man kommunikerer til under området *kommunikation*. Det er også vigtigt at overveje, om man vil have brugerne til at gøre noget konkret eller opleve noget bestemt, og det hører under området *medieadfærd*. Når eleverne drøfter, hvordan det færdige produkt skal distribueres, arbejder de inden for området *mediedesign*, og de vil formentlig også overveje, hvilken kulturel kontekst, deres produkt bliver en del af, og det hører under *mediekultur*.

Når produktionen er afsluttet, og forløbet skal evalueres, vil det være oplagt at bruge de overvejelser, eleverne har haft under produktionen som udgangspunkt for både at evaluere det færdige medieprodukt og elevernes læring. Det styrker autenticiteten, hvis medieproduktet kan blive afprøvet på andre elever, forældre eller interessenter fra lokalområdet. Deres feedback på anvendeligheden kan være en del af evalueringen.

Eksempel på arbejde med medieanalyse: sociale medier

Her illustreres hvordan undervisningen kan tilrettelægges med udgangspunkt i et kompetenceområde, og hvornår forskellige færdigheds- og vidensområder kommer i spil.

Hvis læreren med udgangspunkt i kompetenceområdet medieanalyse vælger, at eleverne skal arbejde med kommunikation på sociale medier, kan forløbet indledes med at analysere nogle udvalgte opslag og debatter. Opslagene kan vælges fra de platforme, eleverne selv bruger uden for skoletiden eller fra platforme, som eleverne er mindre fortrolige med. Gennem analysen får eleverne større indsigt i, hvilke modaliteter afsenderen har valgt, og hvordan de enkelte modaliteter bruges. De arbejder dermed med området *medieæstetik*. Analysen kan give anledning til en diskussion af nogle af de etiske normer og lovmæssige problemstillinger, opslaget berører. Eksempelvis hvilken adfærd producenten af opslaget har, og hvilke handlemuligheder brugeren har ud fra opslaget. Her arbejder man med området *medieadfærd*, der leder frem til, at eleverne bedre kan vurdere den pågældende *mediekultur*.

4.2 Progression

Når både valg af indhold og teknologier tager udgangspunkt i elevernes hverdag, starter undervisningen på et niveau, hvor eleverne har kendskab til og erfaringer med stoffet. Det er derfor oplagt, at undervisningen jf. Blooms taksonomi sigter mod, at eleverne kan foretage bevidste valg, når de selv skal udtrykke sig i og med medier, og at de kan diskutere og vurdere forskellige medieprodukter. Der er altså en progression fra kendskab via anvendelse og erfaring hen imod vurdering.

En anden måde at arbejde med progression på er, at man tager udgangspunkt i enkle produktioner med færre modaliteter, og i løbet af undervisningen udvider til mere komplekse produktioner med flere modaliteter. Hvis eleverne fx skal arbejde med fiktion og filmmediet med fokus på filmiske virkemidler, kan forløbets første aktivitet være en mere lukket opgave, hvor eleverne skal indspille en kort sekvens eller en enkelt scene. Oplægget kan være en konkret situation med ingen eller få replikker. Produktet skal ikke redigeres og må maksimalt vare 1 minut. Senere i forløbet kan man stille en mere åben opgave, hvor eleverne skal producere en kortfilm med få scener, eksempelvis filme en stemning eller illustrere en følelse. Til sidst i forløbet kan eleverne blive udfordret med længere produktioner, som for eksempel en trailer til en bog, de har læst eller en billedserie til en kort tekst, hvor de i højere grad selv skal udvikle et multimodalt produkt baseret på deres egne idéer.

5 Almene temaer

5.1 Samarbejde på tværs

På en del skoler udbydes valgfagene på tværs af klasser og nogle gange også årgange, hvilket giver særlige muligheder og udfordringer for undervisningen.

Det elevstyrede samarbejde er meget forpligtende i undervisningen, og det stiller store krav til elevernes sociale kompetencer, herunder deres evne til at kommunikere og samarbejde med hinanden. Det er derfor centralt, at læreren fra starten hjælper eleverne med at opstille gode retningslinjer for samarbejdet, og hjælper eleverne til at lære hinanden at kende.

5.2 Åben skole

Samarbejde med foreninger, organisationer og virksomheder uden for skolen kan gøre undervisningen mere autentisk, hvilket både motiverer eleverne og styrker rammen for de enkelte forløb. Med et valgfag som medier er det oplagt at finde samarbejdspartnere uden for skolens eget område. De fleste skoler har organisationer eller virksomheder, der arbejder med og i medier, i deres nærområde. Det kan være en lokalavis eller en radiostation, men det kan også være virksomheder, der benytter markedsføring; kommunen der kommunikerer på sociale medier og hjemmesider eller mindre foreninger, der ligefrem har brug for hjælp til oplysning eller markedsføring.

Forløbet kan være en kombination af besøg hos samarbejdspartneren, fx for at se hvordan hverdagen ser ud der, og hvordan de løser forskellige opgaver, og arbejde på skolen med at løse en konkret problemstilling. Her kan samarbejdspartnere være med som eksperter, der videregiver deres viden og erfaringer, og/eller være med til at give feedback på medieprodukterne sidst i forløbet.

6 Tværgående emner

En fordel ved valgfag er, at eleverne selv har valgt dem og derfor oftest er ret motiverede. Da valgfaget har relativt få timer, kan der være gode grunde til at lade faget indgå i samarbejde med nogle af skolens øvrige fag eller med eksempelvis understøttende undervisningstilbud.

6.1 Emneopgaver, temauger, projektopgaven

Medieproduktioner er tidskrævende, og det er vigtigt, at eleverne både arbejder med formen og de tekniske aspekter, men også at de får tid til at sætte sig ind i det indhold, de eventuelt skal formidle i deres medieproduktion. Det kan derfor være en god idé at valgfaget inddrages, når eleverne skal lave præsentationer i andre fag, eller hvis de skal lave produkter til temauger, projektopgaven eller lignende.

6.2 Tværfaglige forløb med skolens øvrige fag

Både danskfaget og billedkunst har kompetenceområder, der handler om at kunne udtrykke sig og kommunikere i billeder. Disse faglige områder passer fint med 'multimodale virkemidler' og 'medieæstetik' fra valgfaget mediers færdigheds- og vidensområder. Dette faglige fællesskab er oplagt at udnytte til tværfaglige forløb, der har fokus på for eksempel kommunikation, visuelle effekter, filmiske virkemidler og billedbehandling.

Et forløb i samarbejde med historie og samfundsfag kan have fokus på mediernes indflydelse på demokratiet; en vinkel kan være, hvordan forskellige medier gennem tiden har givet mennesker bedre muligheder for at tilegne sig viden og selv at ytre sig. Forløbet kan i et historisk rids introducere til alt fra Gutenbergs opfindelse af trykpressen, der gjorde det muligt at masseproducere det skrevne ord, over Graham Bells første udgave af telefonen, der gjorde det muligt for folk at kommunikere hurtigt med hinanden, til vores samtid og de teknologiske muligheder vi har i dag.

Sprogfagene har også meget til fælles med valgfaget medier. For eksempel skal eleverne i engelsk arbejde inden for kompetenceområdet 'kultur og samfund', hvor de skal kunne "indgå i enkle kulturmøder ved brug af forskellige medier". Eleverne kan både kommunikere med folk fra andre lande via medier, og de skal kunne anvende forskellige medier på engelsk. Det er altså oplagt, at eleverne bruger valgfaget til at fordybe sig i at lave mere ambitiøse medieprodukter, hvor de både bruger deres viden om medieprodukter og udfordres sprogligt.

7 Tværgående temaer og problemstillinger

7.1 Sproglig udvikling

Mundtlighed: tale og lytte

I valgfaget arbejder både elever og lærere hele tiden kommunikativt. Indholdet i faget handler i høj grad om, at eleverne selv forholder sig til hensigtsmæssig kommunikation, både når de selv skaber medieprodukter, og når de forholder sig til andre produkter. Arbejdsformen i faget kræver stort samarbejde, og dermed styrkes elevernes mundtlighed i selve processen.

Skriftlighed: læse og skrive

I en medieproduktion arbejder man ofte med skriftlige kilder, dels når der skal researches på indhold og baggrundsviden, og dels når idéer skal præsenteres og videreformidles. Hvis en gruppe skal arbejde med at lave en reklamekampagne, skal de først indhente viden om det produkt, der skal reklameres for. Det kan være fra kilder, der bruger statistikker og tabeller, eksempelvis en rapport eller en varedeklaration. Produktionsfasen starter med, at de laver et forslag, der både benytter tekst, skitser og modeller, til en kampagne, som de skal præsentere for deres kunde. Både når de researcher og selv skaber medieprodukter, skal de altså forholde sig til forskellige kilder, ligesom de skal vælge, hvilken genre, de selv vil bruge til at udtrykke sig i.

Refleksionsspørgsmål til sproglig udvikling i faget:

- Hvordan kan der arbejdes bevidst med elevernes læse- og skrivestrategier undervejs i forløbet?
- Hvordan kan læreren understøtte elevernes sproglige udvikling, eksempelvis i forbindelse med deres samarbejde med andre?

7.2 It og medier

Som det fremgår af læseplanen indgår it og medier som en selvfølgelig og integreret del af undervisningen i valgfaget. I det tværgående tema arbejdes med fire elevpositioner:

- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som ansvarlig deltager
- Eleven som målrettet og kreativ producent.

I medier arbejder eleverne i en vekselvirkning mellem at være analyserende modtager af medieproduktioner og at være målrettet og kreativ producent af samme. De lærer at analysere digitale medieproduktioner med varierede multimodale udtryk på forskellige digitale medieplatforme. De får kendskab til den relevante digitale teknologi, så de kan udarbejde målrettede og kreative medieudtryk.

Eleverne arbejder også som kritiske undersøgere. Når man arbejder med medier, er det en forudsætning, at man har lavet grundig research inden for det stof og tema, man arbejder med eller vil formidle. Den kritiske undersøgelse kan endda blive en del af selve medieproduktet, hvis man eksempelvis vælger at arbejde med den deltagende dokumentargenre med en synlig journalistisk hovedkarakter, der undersøger en sag.

Endelig giver fagets fokus på kommunikationskompetencer og medieadfærd eleven mulighed for at agere som ansvarlig deltager i et digitalt og multimodalt mediebillede.

Eleverne arbejder som analyserende modtagere, når de skal afkode andres budskaber, værdier, holdninger og intentioner.

7.3 Innovation og entreprenørskab

Arbejdet med det tværgående tema innovation og entreprenørskab består af fire dimensioner:

- Handling
- Kreativitet
- Omverdensforståelse
- Personlig indstilling.

I faget arbejdes der med innovation og entreprenørskab, når eleverne på baggrund af forskellige typer af opgaver selv skal opstille problemstillinger og løsningsforslag. Nogle forløb kan være inspireret af, eller ligefrem aftalt med interessenter i lokalområdet, som ønsker en løsning på et bestemt problem. Eleverne skal ud fra oplægget udarbejde produkter, der kan bidrage til løsning af problemerne. Problemerne kan handle om en forenings behov for nye medlemmer, og elevgruppen skal på baggrund af en analyse af problemet skabe en kampagne, der kan give foreningen mere omtale, eller de skal programmere en app eller en hjemmeside, foreningen kan bruge til at blive mere synlige eller brugervenlige. Undervejs får gruppen feedback på deres produkt og vejledning til forbedring og justering af deres produkt. I forløbet sættes der fokus på at opbygge elevernes tro på at kunne løse problemstillinger. Når produktet er lavet færdigt, skal det prøves af og implementeres i foreningens videre arbejde.

Refleksionsspørgsmål til innovation og entreprenørskab:

- Hvordan kan forløbet designes så der bliver mulighed for at lave autentiske forløb i samarbejde med lokale interessenter?
- Hvordan kan forløbene designes så der bliver bedst mulig plads til de tidskrævende udviklingsfaser?

8 Tilpasning af undervisningen til elevernes forudsætninger

Ligesom i alle andre fag oplever lærerne, at der er stor forskel på elevernes forudsætninger, erfaringer og viden, men langt de fleste elever er som udgangspunkt meget positive over for medierne og deres muligheder.

Når man arbejder med medieproduktioner, er der mange forskellige typer af opgaver, og de varierer i kompleksitet og sværhedsgrad, hvilket giver gode muligheder for at arbejde differentieret med faget. Eleverne er ovenikøbet ofte gode til selv at fordele arbejdsopgaverne efter interesser og forudsætninger. Det er væsentligt at læreren er bevidst om gruppedannelser og opgavefordeling for at sikre, at den enkelte elev også bliver udfordret og får mulighed for at lære nye områder at kende.

De lidt større produktioner har mange forskellige faser, og det betyder, at intensiteten for den enkelte elev varierer meget. Hvis man for eksempel er klipper på et filmprodukt, kommer man måske først på banen sidst i forløbet, og hvis man er fortælleren, er ens arbejde fuldført, når optagelserne slutter. Et forløb kan sagtens have plads til sådan en perifer deltagelse, som for nogle elever kan være en kærkommen chance for at iagttage de andre. Perifer deltagelse er et vilkår ved komplekse og længerevarende produktioner. Læreren må derfor overveje forskellige aktiviteter, som eleverne kan arbejde med, når det ikke er påkrævet, at de er deltagende på den fælles produktion.

På nogle skoler er der mulighed for at vælge valgfaget i flere perioder i træk. Det er i disse tilfælde vigtigt, at læreren bygger videre på den viden og de færdigheder, eleven allerede har opnået. En måde at udfordre eleverne på kan være at give dem mulighed for at lave større produktioner eller at give dem mere ansvar i medieproduktionerne. På den måde kan deres erfaringer fra tidligere produktioner komme de "nye" elever til gode, og de kan selv gentage nogle af de processer, de tidligere har interesseret sig for.

9 Referencer

Avisen i undervisningen - www.aiu.dk februar 2020

Bundsgaard; Jeppe m.fl.: *"Kommunikationskritisk kompetence"*, Gyldendal 2013

Bundsgaard, Jeppe m.fl. *"IT og medier"*, KVAN 2010

Bøtner Hansen, Henning og Maria Rebekka Holm Andersen. *"De korte medieformater"*, Systime 2019

Gissel, Stig Toke: *"Mediedidaktik I teori og praksis"*, Hans Reitzels forlag 2016

Iversen, Gurli B. m.fl.: *"Mediedidaktik"*, Dan sklærerforeningen 2002

Hanghøj, T, m.fl.: *"Hvad er scenariedidaktik? "*, Aarhus universitetsforlag, 2017

Holm Sørensen, B.; Levinsen, K; Skovbjerg, HM: *"Digital produktion, deltagelse og læring"*, Dafolo 2017

Liv Johansen, Stine; Malene Charlotte Larsen: *"Børn, unge og medier"*, Samfundslitteratur 2019

Mailand, Mette Kirk: *"Genreskrivning i skolen"*, Gyldendal 2007

Meldgaard Harboe, J og Henrik Poulsen: *"Zoom - grundbog i medier"*, Gyldendal 2011.

**Medier (valgfag)
– Faghæfte 2019**

Udgivet i 2020

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:
www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET